

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XX. Non solùm Religiosos, & peculiare Dei sermos, sed &
sæculares prodigiôsè curatos & pastos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

solatio auri atq; argenti, *dulci*: qui autem spem in auro incertam
 Jerem. 2. 19. & sollicitam habent, *rectus*. Dispiciate ergo, quàm *amarum sit*, relin-
 quere Dominum Deum, ac fodere sibi cisternas dissipatas. Duo enim,
 Jerem 2. 13. ait, *mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aqua viua, &*
foderunt sibi cisternas dissipatas, que continere non valent aquas.

CAPVT XX.

*Non solum Religiosos & peculiare Dei seruos, sed & se-
 culares prodigiosè curatos & pastos.*

- I. E quis autem existimet, Prophetis tantùm, atque
 Apostolis, virisque Eremitis, & Religiosis hanc
 à Deo curam impendi, supererunt & rationes, &
 præter ea, quæ de Lydwina diximus, aliisque,
 alia exempla, quæ demonstrant, hanc pater-
 nam filiorum alendorum prouidentiam, in alios quoque fuisse
 corruatam. *In præmissis veritatis nemo dubitet*, inquit D. Hierony-
 mus. *Sit homo, qui esse debet, & mox addentur ei omnia, propter quem
 facta sunt omnia.* Quidquid est in hoc terrarum orbe, hominis
 causâ, conditum est. Nihil igitur se hominis vtilitati subducat,
 nisi ille se Dei obsequio subducatur. Igitur si homo ad eam, quam
 Deo debet, seruitutem redeat, iure quodam suo, etiam cetera,
 tanquam sua, sibi que debita recuperabit, siue religiosus is sit, siue
 eommuni hominum lege, extra omnem religiosum ordinem, vi-
 uat. Siquidem generali prouidentia Deus omnibus consulit; pe-
 culiari verò filiis suis. Quo quis enim magis filij nomine dignus
 est, eò magis eum curare vniuersi parens debet.
- II. Quòd si Deus etiam lilijs, & passeribus, & capillis capitis
 intendit, prouidentiamque præstat; quòd si solem suum oriri fa-
 cit etiam super iniustos; quantò magis iustis omnia necessaria
 prouidebit? Illud quidem fatendum est, sanctiorem quemque,
 ab omni cura temporali impensius mentem auellere, vt eam to-
 tam possit impendere Deo. Quare sicut ille solum Deum curat,
 ita obligat vicissim Deum, vt illum ita curet, quasi solum curet.
 Non negligit tanta bonitas eos, qui se totos in illam proiecerunt.
 Itaque magis tales curantur, quàm si se ipsos curarent; & maio-
 rem eo-

rem eorum rationem habet Mundi Governator, quàm illorum, qui curas animarumque suam quodammodo diuiserunt, aut toti negotijs immerſi ſeculo ſeruiunt. Quanquam bonus Deus magis hos etiam ipſos curat, quàm ipſi Deum.

Nec enim deſunt exempla. Quàm inſperatò ſuccurrit, vſque ad deſperationem obſeſſæ ciuitati? *Facta igitur eſt fame magna in Samaria: & tam diu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cibi ſtercoris columbarum, quinq; argenteis.* Si fame hæc non fatis magna, conſidera à matre filium coctum; conſidera verba ducis, Eliſæo magnam rerum omnium abundantiam in ſequentem diem promittente, dicentis: *Si Dominus fecerit etiam cataractas, in cælo, nunquid poterit eſſe, quod loqueris?* Et tamen totis repente Syriorum caſtris exterritis, fugientèque & rege & exercitu, quanta omnium cibariorum copia in prædam relicta eſt? Vnus dies totam ſuſtulit calamitatem; nec citiùs ſol noctem pepulit, quàm abundantia penuriam; & inopia rerum omnium, in omnium rerum copiam eſt eòmutata.

Neque toti tantùm ciuitati prouiſum eſt, ſed etiam exiguè mulieri, ad quam Eliſæus dixit: *Surge, vade tu & domus tua, & peregrinare ubicunq; repereris: vocauit enim Dominus famem, & veniet ſuper terram ſeptem annis. Quæ surrexit, & fecit iuxta præceptum hominis Dei; & vadens cum domo ſua peregrinata eſt, in terra Philiſthym diebus multis.* Curauit vtiq; hæc mulier familiam, ſed vna etiam à cælo curata eſt, per Prophetam, dum miſſa eſt, fame dominante, vbi aleretur. Quod quidem apertis verbis Prophetam huic mulierculæ antè dixit. Quàm plurimis, non quidem per ſermonem hominis, ſed per Angeli ſuggeſtionem, indicat, vt locum mutant, & migrent aliò, vbi eos vult ſuſtentare; qui ſi ibi manerent, vnde, tacita cogitatione ſuadente, abeunt, fame eſſent, perituri.

Ipi Apoſtoli, cum labore manuum ſuarum victum quaeritarent, cum retia in vndas iactarent & piſcarentur, nonne à Domino adiuti ſunt? Ad Simonem ait: *Duc in alium, & laxate retia veſtra in capturam.* Et reſpondens Simon dixit illi: *Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo, laxabo rete. Et cum hoc feciſſent, concluſerunt piſcium multitudinem copioſam, rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt ſocijs, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas naticulas,*

ita vt

III.
2. Reg. 6. 25.

4. Reg. 7. 2.

IV.
4. Reg. 8. 1.

V.
Luc. 5. 5.

ita ut penè mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua IESV, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine, stupor enim circumdederat eum, & omnes, qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant. Post resurrectionem quoque, stans in littore, Apostolis, qui iterum tota nocte ceperunt nihil, dixit:

Ioan. 21. 6.

Mittite in dextram nauigij rete, & inuenietis. Miserunt ergo, & iam non valebant illud trahere, pro multitudine piscium. Laborantibus igitur, & pro victu sollicitis succurrit, & quasi manum porrexit. Quin postquam descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum & panem; & dixit eis IESVS: Venite, prandite. Encocum factum! en factum piscatorè, in gratiam piscatorum! Aut enim piscem, prunis postea superpositum, manu sua è mari extraxit, aut creauit, & piscem vtique magnum, qui tot famelicis piscatoribus sufficeret saturandis.

V I.

Joseph. à Iesu Maria de vita Francisci à Puer. Iesu. c. 5. 6. lib. 1.

Possent hìc innumera alia exempla afferri. Vnum non pretermittam valde recens, quod in historia vitæ ac virtutum Venerabilis Fr. Francisci à Puerò IESV Carmelitæ Discalceati R.P.F. Joseph à Iesu Maria item Carmelita Discalceatus refert, Franciscum scilicet à Puerò IESV, inter multa pietatis exercitia, in die Natali eius, Equitatu & militiæ IESV (ita pauperes vocabat) commune instruere solitum epulum, quo non solum Complutenses, verum etiam totius prouinciæ pauperes, modò factæ in eandem confessionis schedulam testem ostenderent, excipiebat. Aliquot antè diebus religiosissimo candore Paruulum suum conueniebat, eique narrabat, se pauperibus festiuam mensam, in illius honorem, promississe: illius partes esse vigilare, vt creditoribus sumtum suppeditantibus satisfiat. Eiusmodi oratione facta, omnem deinceps cogitatum suum in Dominum iactabat. Minimum veruecibus triginta, bobus duobus, frumenti sextarijs quindecim aut viginti illi opus erat, cum capreolis, larido, rapis, carbonibus. Quæ omnia Puer IESVS ad eum direxit, etiam per ignotos, & pauperes. Ipsi pastores ruris illi de grege suo afferebant, quidquid liberet, & quocumque tandem precio, quandocumque soluendo. Denique ad miraculum omnia suppetebant, licet numerus conuiuorum, ad mille ducentos exeresceret; quos omnes ad laudandum puerulum IESVM exhortabatur. Præter cibos autem etiam singulis Regalem vnum in chartula complicatum offerebat. Quodam anno, in summa annonæ caritate, nocte quadam

Natiui.

Natiuitati Christi proxima, in ipso sacello nosocomij, sic paruulum suum est allocutus: *Domine, nostrum festum, & dies cibanda militia tua ecce est in foribus, Franciscus autem ne vel unum obolum habet: & nemo ei quidpiam adhuc obtulit, aut promisit, sicuti alias factum est, nescio igitur, quid mihi, hoc anno, affuturum sperem ab ipsomet Domino meo; maxime cum ipse mei prorsus oblitus videatur.* Sic oranti repente affusus est maior fiduciae spiritus; quem tamen Orcinus spiritus, obiecta hominum penuria, dictitansque, voluntatem hoc anno, pro opere fore, extinguere est conatus. Sed fortiter eum repellenti, mox ad fores adfuit ignoti vultus homo, qui aureos illi in manus dedit refulgentes, vnà iubens hoc epulum, hoc anno, nequaquam omittere. Cum dicto se è conspectu subduxit. Secuti dein alij atque alij, qui omnia necessaria affatim suggerebant. Solus bos deerat, & instabat iam dies. Ergo frater, qui eum adiuuabat, identidem instans dicere non cessauit: *Itaq, hoc epulum, Francisce, bouem non videbit?* Respondit semper Franciscus: *Bouem habebimus. Scit Puer IESVS, conobis opus esse. Ne dubites, misurus est bouem.* Quin eo ipso die, quo singulorum portio preparabatur, adfuit frater, qui diceret: *Hoc anno bouem pauperes non comedent. Immo, ne despera,* ait Franciscus. Cum alter non cessaret vrgere, diffidentiam eius reprehendens, à se repulit, & mox adfuit, qui vltro bouem, non alio precio, quàm, vt pro se oraret, obtulit.

Vice altera, ait ibidem author, Madrito reuertens, ad Complutenses suos, paucis ante natalem Dominicum diebus, pro instruenda ordinaria mensa pauperum, ad Turregum, quod Compluto tribus dimidiatis miliaribus distat: animaduertit illic arantem rusticum in gemino boue; quorum alter, quia obesus valde atq, abunde bonus ipsi videbatur, optimum putauit, si ex eo conuiuium istius anni instrueret. Conuenit ergo ea de re agricolam; agit de pretio, bouem emit; & numeratà pro eo pecunià, non alia obligatione adstringens eum rusticum, quam quod quatuor diebus ante festum Dominicae Natiuitatis veniret Complutum, atq, emptam illam, ac iam persolutam bestiam adduceret, latibundus abit. Atq, ita, nulla alia conditione superaddita, omnis timoris expers, nihil vel de ipso subulci nomine sollicitus, iter suum prosequitur. Stabat interim secum cachinnans paganus (sicuti postea narrauit) & de homine tam sincere ac simplicis farina, qui sine alia precautione, emptum bouem ac pretium eius, in nunquam visi, nunquam auditi hominis

Aa manibus

VII.

manibus reliquisset, sibi ipsi risum faciebat, nihil minus quam de tradendo pecore cogitans. Instabant Natalitia, & qui à conuiuio erat, Franciscum nostrum, ut de boue emendo ageret, commonebat: ipse autem iam emptum eum esse dicebat. Ventum erat ut iam singulis praescinderentur portiones suae, & vestigium bouis necdum apparebat, & Franciscus venturum eum assueuerat. Pridie igitur, natiuitatis praesentibus in hospitali fratre nostro, & altero Francisco de Cueuas familiari suo, cum pluribus alijs, bos ingens & omni ex parte bonus ad mensam, tanquam in propriam peneirat sine ductore domum. Vidit, & subito, ipsissimus ille est, inquit, noster Franciscus, emi illum, & pretium solui, ligare, mactate, diuidite. Venit autem & infidelis ille rusticus, multo post tempore, anhelus totus, & multa super profugo suo boue queritans. Ad primum autem F. Francisci colloquium compunctus usque ad cor, abiicit se coram in genua, sinistrae suae intentionis accusator factus, & ut delictum sibi remitteretur, supplex precator instituit; confessusque est is, qui tum aderant, quomodo, cum primo diluculo istius diei egressus est ad opus suum, bos iste, qui alioquin mansuetissimus erat, Complutum versus sese arripisset. Quem toto nisu insequutus nullatenus assequi potuisset, ad quem Fr. Franciscus conuertens sese pacifice, & super caput humiliantis se, & reatum suum publicantis manum imponens. Quid amice, hoccine igitur tibi in animo erat? festina igitur ad templum, & ostende re puerulo IESU, ut istam tuam iniquitatem propitius tibi, ut petis, remittat, mit autem & ipse pro gratia illa, & pro tam insigni providentia sua simbolo gratiam Deo relaturus. Unde factum est, ut quotquot ibi reperti sunt, noua admiratione ac stupore corripenterentur.

VIII.

Addam hic domesticum ac simile de boue, longèque lucentius exemplum. P. Andreas Ouyedus, qui anno 1579. sanctissimè vitam finijt in Salembri, à Iulio III. Pontifice in Patriarcham successus, ab vniuersa gente Goana verè sanctus & vir Apostolicus habitus, praeter ardentissimum zelum animarum, erga pauperes praecipua fuit charitate. Aliquando ita omnia in illos profuderat, ut nihil omnium, quod daret, superesset, praeter vnicum adeò bouem, qui ei erat, ad sacra ornamenta deportanda, pernecessarius, si quando ex vno loco ad alium erat proficiscendum. Quia tamen viscera eius pati non poterant, ut miseros egentes oculis aspiceret, eum ipsum clitellarium bouem mactari iussit, atque in pauperum escam distribui. Adfuit tum illi, qui hęc ipsa postea de eo est testatus, monuitque: ne iumentum adeò necesse.

cessarium occidi sineret. Huic Ouyedus respondit: *Sine, fili, eum, cedi atq, distribui: quippe cras mane Deus alium bouem providebit.* Vaticinio euentus respondit. Intellexit enim nobilis quidem Patris charitatem pariter ac necessitatem, tantoque benignissimæ liberalitatis in pauperrimo Patriarcha exemplo permotus, ad eum quadraginta boues, pecudésque alias octoginta, præter alium com meatum, misit; quibus inopinatò auctus, in plures potuit alendos esse liberalis.

Sic Deus submisit, nõ tantum homini Religioso, sed etiã omnis generis hominibus extra Religionem degentibus, per Religiosum, festiuas epulas. Et quod mirum est, qui ad eum confluebant, nõ ad dandam, sed ad accipiendam eleemosynam confluere videbantur; cum tamen non accipiendi, sed dandi animo uerent, qui non ipsi erant indigentes. Illud etiam illustre est. Compluti erat quidam pius ac copiosus mercator, Matthæus Pontanus, apud quem acceptas eleemosynas Franciscus deponere solebat, ut reciperet, si proximi id indigentia postularet. Quodam difficili año, & penuria rerum ingenti pressis hominibus nosocomioq; infirmis redundante, tantum à thesaurario suo argenti acceperat, ut nõ solum fiscum proprium exhauriret, verum etiam mutuum à mercatore peteret, fide Pueri IESV, in cautionem accepti, datã. Omnia mercator in rationes inferebat diligentissimè. Tandem reperit se Franciscus millenorum ducatorum debitorem; nec teritus, in dies debita augebat, mercatorque petenti diu dabat; donec, mala cogitatione animum subeunte, vnde soluendo esset, caput dubitare. Redeunti ergo atque iterum petenti Francisco dixit: Vnde tot nomina expunges, Frater? quis tibi tantam pecuniæ summam promisit? Nemo, inquit, Franciscus, sed habeo bonum fideiussorem Puerum IESVM; qui me non deseret. Hoc responsum ubi ad amicos retulit mercator, derisui habitus est, ut qui se verbis sineret lactari, propriamque familiam ac liberos in extremam conijceret necessitatem, eique argentum suum concederet, cui, præter peram, fundus nullus erat. His talibus sarcasmis exacerbatus Matthæus, redeunti, pro mutuo, Francisco, negauit se deinceps quidquam daturum; datis utique iam abunde depauperatum despoliatumque. Abijt vacua manu Franciscus, & Pueri IESV necessitatem suam exposuit, à quo missus est, aliũ patronum quærere. Quæsivit, & inuenit alium mercatorem.

IX.

In l. 2. c. 4.
vita Francisci à Pueri IESV.

Rodricum Nunnez, à quo æquè ac à priore omnia liberaliter accepit. Interim ex quo à Matthæo repulsus est Franciscus, cum Francisco etiam omnis fortuna abiit. Nihil in taberna ampliùs vendebatur; nec, quæ debita fuerunt, extorqueri poterant, silebat negotiatio, cessabant lucra, nulla in domo prosperitas, nulla in domesticis sanitas. Ipse Matthæus inquietus & conturbatus, quasi mente videbatur excidisse. Usque adeò damnosum est, lucro nimis inhiare; & parcum esse erga Deum, est opes profligare. Quod cum agnosceret Matthæus, Franciscum iam ultro conuenit, dixitque, vt, solito more, pro mutuo ad se rediret, se & sua omnia deinceps fore in illius, & Pueri IESV potestate. Quod vbi factum, & lucrari mercator iterum cæpit, & pauperum procurator, acceptis largissimis eleemosynis, intra mensem, debitum omne dissoluit, adeò, vt etiam centum coronatorum summa superesset. Videant hîc mercatores, discant magnates, vnde possint opulescere; neque cum nostris Politicis existiment, se rem aucturos, dum minuunt sumptus in pauperes & Ecclesiam faciendos. Discant hinc ipsi pauperes, Dei curam etiam ad eos alendos extendi, qui extra religionem religiosè viuunt. Quisquis Deo viuit, Deo fidat; cuius verbum est: *Si volueritis, & audieritis me, bona terra comedetis.*

Isa. I. 19.

X.

Ne longum faciam, complura alia omitto, quæ Francisco huic, in hoc genere, acciderunt; illud tribus verbis perstringam potiùs, quàm dicam, eum, si spem suam in Principibus posuisset, nec totum se in Dei manum tradidisset, nihil impetrasse, opis. Quare cum Sabaudus cum Catharina Austriæ infantissa matrimonium initurus Madritum venisset, & eodem venienti Francisco multa promisisset; Madrito discessit, Francisci oblitus; qui iam Complutum redierat, pecuniæ accipiendæ cura alij demandata. Quare moestus Franciscus, ad Puerulum suum IESVM confugit, atque in sinum eius querelas deposuit, didicitque, ideò nihil se accepisse, quia carnem brachium suum posuisset. Quàm primùm ergò posthac constituit, in solo Deo fiduciam omnem collocare, adfuit à Sabaudo cursor, qui liberali sanè eleemosyna in pauperes assignata eum subleuauit. O mortales, quid speratis in Principibus! in Deo sperate, & *bona terra comedetis.* In promissis veritatis, ait D. Hieronymus, *nemo dubitet. Sit homo qui esse debet, & mox addentur ei omnia.* Non est autem homo, qui esse debet, si in

S. Hieron. in
c. 6. Matth.

Deo

Deo non sperat. Immo impietas est, post tot exempla luculentissima, post tot clarissima Scripturæ Sacræ, sanctorumque Patrum testimonia, de diuina prouidentia dubitare. De qua qui dubitat, dubitat, an Deus sit memor suarum promissionum; dubitat, an sit liberalis; dubitat, an sit Deus; si enim Deus est, fidelis est, diues est, liberalis est; amans est suorum filiorum. Merito igitur eiusmodi Dubitantium his verbis compellat D. Augustinus: *Tu Christiano, tu Dei seruo, in bonis operibus dedito, tu Domino suo charo aliquid existimas defuturum? An putas, qui Christum pascit, à Christo ipse non pascitur? An putas terrena deerunt, quibus celestia & diuina tribuuntur? Vnde hac incredula cogitatio? Quid facit in domo Dei perfidum pectus?* Sed fortasse non sunt tales in Ecclesia Dei? Diffidunt curæ & prouidentia Dei, quicumque furtis, rapinis, fraudibus, aliisque malis artibus diuites volunt fieri. Si enim à Deo necessaria sperarent, non raperent aliunde. Sperarent autem, si non ipsis bestiis se se iudicarent indigniores. Siquidem de brutis animalibus sciunt verè dici ad Dominum: *Dante te illis, colligent: aperiente manum tuam, omnia implebuntur bonitate.* His se æquiparare non audent, quia non tantum comparati sunt animales isti equo & mulo, & iumentis insipientibus, sed etiam, infra bestiarum vilitatem, se se abiecerunt. Si in Deo spem collocarent, non solum ad eos alendos pij homines, sed etiam corui, cerui, lupi, leones, aliâque bruta animalia, & ipsa elementa excitarentur.

Et fuerunt excitati. Recensebo in hanc rem exemplum, quo vix quidquam in diuinæ prouidentia testimonia luculentius potest afferri. Habeo illud ex Annalibus Francorum Pithæi, nec Baronium id suis Annalibus inferere piguit. Anno reparatæ salutaris 850. sæuissima fames Germaniam inuasit; sed præcipuè eos infestauit, qui Rhenum accoluerant. Ibi vnus frumenti Moguntiaci modius decem siclis argenti vendebatur. Sed memorabilis fuit charitas Archiepiscopi Rhabani. Is in quadam parochiæ suæ villa, Wincella dicta, commorabatur, & præter domesticos ac familiares suos, quotidie plus quam trecentos alimentis sustentabat. Itaque ingenti contentione illuc pauperes vndique confluxerunt. Inter hos visa est & mulier inedia consumpta, quæ filium paruulum gestans, refici cibo cupiebat, sed exhaustis viribus, in ipso limine exanimis concidit. Puerulus igitur adrepens mam-

A a 3 millam

S. Augustin.
lib. de Elec-
mosyna.

Pf. 103.

XI.

Pithæus in
Annalib.
Franc. Ba-
ron tom. 10.
Anno 850.
n. 15.

millam matris mortuæ, quasi adhuc viuentis, de sinu protrahens ac sugere tentans omnes gemere & flere cœgit, qui miserabile illud spectaculum intuebantur. Nimirum minus beneficium alij existimarent esse in alimentis positum, nisi alij fame interirent: & luculentius succurrit Numen, dum, alijs inedia morientibus, alios ab ipso penè capulo reducit ad vitam. Itaque, eo ipso tempore, alius quispiam de Grabfelden famem fugiens, vxore & tenero adhuc filio comitante, in Thuringiam proficiscebatur. Quàm verè locutus est, qui famem *malesuadam* appellauit? Nam audi, quid huic suaserit. Si mensam Thyesteam cogites, minus cogitas. Alienis ibi manibus mactatus est puer, & ab ignaro parente absumtus. Hic, pater suismet manibus & dentibus gnatum lacerare constituit. Ventum erat ad siluam densis arboribus horridam & vel ab ipsis vmbri formidolosam. Procul ab hominibus, nec feram conspiciebant. Quid non suadet solitudo? quid non cogit, fames? Fractus ieiunio parens inedia tabescentem vxorem intuens, puerumque aut mortuo similem, aut iam morituro, sic coniugem affatur: Quid viuimus, mea charissima, immo quid morimur tam diu? an non satius est, hanc citò finire calamitatem? Et finienda est profecto omnibus tandem, si non vnus mortuorum vitam redimimus. Paulo post animam iam fugientem exhalabit nobis hic puer, & nos cum illo, ni qualicunque cibo vires restauramus. Nuncquid igitur satius est, pueri mortem accelerare, vt eius carnibus viuamus? vitam illi dedimus, sic viciescunt, sic vitam dabit & ille nobis: immo sic longo eum pariter, & nos cruciatu liberabimus. Ad hæc verba, vehementissimè viscera materna cohorrerunt: neq; voluit pia parens in ijs eundem filium bis gestare. Obtestata est igitur, quantis maximis precibus potuit, maritum, ne tantum scelus in Deum, in proprium sanguinem, in innocentem puerum admitteret: potius omnibus occumbendum vnâ, quàm tale facinus audendum. Vim peroranti prolis lachrymæ ac eiulatus addiderunt. Caucasum commouisset pallida mater, pro teneri filij vita, apud patrem, apud coniugem supplex. Sed fames Patris in rabiem cessit. inijcit coniugi, inijcit proli manus, & de maternis brachijs, filium, per vim, rapit, nequidquam clamantem, vxorèque frustra reclamante, & superos obtestante. Efferatur, in summis malis, non extinguatur penitus hominis natura. Quamobrem & iste fame vāsaniens, ne vno icu
& ma.

& matrem occideret, & prolem, filium à parentis conspectu longius asportauit, vt, extra oculos illius, eam deartuaret. Quin, educto iam gladio, manu ipsa ad tantum facinus, trepidante, aliquandiu in ancipiti hæsit, deliberauitque, consultiusne esset, ferire, an perire? fuitque crudele certamen, inter amorem patrium, & furorem comedendi. In tali mentis lucta, sinistra gnatum trahens, ferrum nudatum dextera tenens dum progreditur, adest repente de cælo auxilium, & ecce, quasi pro Iphigeniæ mactatu cerua substitueretur, ita inopinato conspicit duos lupos eminus ceruæ instantes, eamque recens occisam lacerantes. Quis eo tunc lætior? illico manu mittit filium, eumque vitæ, libertati, matri, immo & sibi donat; sublatoque clamore, strictum ensem intrens, quantum, per vires, licuit, accurrit, lupos fugat, & ferina cruda stomachum placat. Mox partes alias atq; alias secat, easque, vt erant, cruore manantes ad coniugem, affert, iam natiuidium pridem esse peractum existimantem. Cum autem etiam videret maritum venientem, carnésque recentes sanguine perfusas manibus ferentem, quid aliud arbitrari potuit, quàm filij occisi eas esse? Ergo, animo fugiente, sensibusque destituta retrorsum collapsa est, non secus ac fulmine deiecta. Aduolat maritus, consolatur vxorem, quæ non, nisi filio adducto conspectoque, credere voluit, filium viuere. Filium vbi vidit, tum demum illi remigrauit ex integro spiritus; tum in pedes erecta, tum in has voces effusa est. *Exultauit cor meum in Domino: infirmi accincti sunt robore: & famelici saturati sunt. Dominus mortificat, & viuificat: deducit ad infros, & reducit.* Egit & maritus Deo gratias, & quòd tam immani facinore se non passus esset cõtaminari, & quòd filium sibi conseruasset: dixitque ex animo: *Oculi omnium in te sperent, Domine, quia tu das escam illorum in tempore opportuno.* Lauda Dominum mecum & tu, vxor, & tu, fili, *per hac enim iudicat populos, & dat escas multis mortalibus.* Post eiuscemodi laudes, mentæ accubuerunt, testatiquè sunt postea, nunquam se suauius epulatos esse, quàm cum incoctis carnibus, in silua, vescerentur. Sic Deus ipsos lupos voluit esse famelicorum hominum laniones.

Nec mirum est à lupis homini prædam relictam, si à lupa Romulum ac Remum lactatos esse Romani crediderunt.